

**Výročná správa neziskovej organizácie
INŠTITÚT TRVALO UDRŽATEĽNÉHO ROZVOJA A
ENVIRONMENTALISTIKY, N. O.
za rok 2019.**

Na Banke pri Piešťanoch 10. 7. 2020

OBSAH:

1. ÚVOD	2
2. Prehľad činností uskutočnených organizáciou za rok 2019	2
3. Ročná účtovná závierka a zhodnotenie základných údajov v nej obsiahnutých	7
4. Výrok audítora k ročnej účtovnej závierke	7
5. Prehľad o peňažných príjmoch a výdavkoch	8
6. Stav a pohyb majetku a záväzkov organizácie	8
7. Zmeny a nové zloženie organizácie	8

1. ÚVOD

Nezisková organizácia INŠTITÚT TRVALO UDRŽATEĽNÉHO ROZVOJA A ENVIRONMENTALISTIKY, N. O. so sídlom: Podhorská ulica č. 145, 921 01 Banka pri Piešťanoch, IČO 51419866 vznikla dňa 07/02/2018 na základe rozhodnutia Okresného úradu v Trnave podľa ustanovenia § 9 ods. 1 zákona č. 213/1997 Z. z. o neziskových organizáciách poskytujúcich všeobecne prospešné služby v platnom znení (ďalej len „**Zákon**“).

INŠTITÚT TRVALO UDRŽATEĽNÉHO ROZVOJA A ENVIRONMENTALISTIKY, N. O. poskytuje nasledovné všeobecne prospešné služby:

- a) ochrana životného prostredia a implementácia riešení trvalej udržateľnosti do praxe
- b) tvorba, rozvoj, ochrana, obnova a prezentácia kultúrnych a duchovných hodnôt
- c) služby v oblasti rozvoja telesnej kultúry

Orgánmi neziskovej organizácie sú:

- a) správna rada
- b) revízor
- c) riaditeľ

2. PREHĽAD ČINNOSTÍ USKUTOČNENÝCH ORGANIZÁCIOU ZA ROK 2019

Počas roka 2019 INŠTITÚT TRVALO UDRŽATEĽNÉHO ROZVOJA A ENVIRONMENTALISTIKY, N. O. úspešne ukončil nekomerčný projekt:

-“eSKaSpot“: projekt pre enabling platform

projekt „enabling platform“ situovanej do revitalizovaného industriálneho objektu „Elektrárňa Piešťany“

- § DIY DIELŇA (Open Stands & tools, Tutoring)
- § PROFESIONÁLNY SERVIS BICYKLOV (endorsed by Shimano Point®)
- § POZÁRUČNÉ OPRAVY PRE ZÁKAZNÍKOV OD DOMOSS

- § KURZ MECHANIKOV (Hands-on Skills Course)
- § KOMUNITNÉ CENTRUM PRIATEĽOV BICYKLA (Veľké koleso - Big Wheel)
- § RECYKLAČNÝ PRIESTOR - ŠANCA NA DRUHÝ ŽIVOT (Craddle On!)
- § ZÁZEMIE PRE VEREJNE ZDIEĽANÉ MESTSKÉ BICYKLE (Public Bikes of Piešťany)
- § MÚZEUM BICYKLA (pozoruhodné stroje a komponenty hodné zachovania)

GENERÁLNI PARTNERI: Komunitné Centrum, prevádzkovateľ priestoru Elektrárňa Piešťany

Domoss Technika – poskytovateľ technického vybavenia Q 7, digital media

MEDIÁLNI PARTNERI: internetové portály: Pnky.sk; ZPiešťan.sk Wintermedia a.s.

PARTNERI: PaulLange&Co. Pro Civitate - Spoločne pre Piešťany, o. z.
a sympatizujúci prispievatelia (crowdfunding)

Typickou črtou obrazu meste Piešťany je okrem kúpeľníctva, masívna prítomnosť cyklistov, niekedy sa mu hovorí aj "slovenský Hanoj".

„Piešťanci sa rozvážajú na bicygli, kolesi, lebo na cicáku“. Bicykel, tento rovnako ekonomický, ekologický, efektívny a efektívny dopravný prostriedok, zažíva v kultúrne vyspelých a environmentálne zodpovedných postindustriálnych spoločnostiach veľký comeback – či už ako nástroj lokálnej mobility, alebo proprietu zdravého životného spôsobu a športovej rekreácie.

Tento typ dopravy stále obľúbený a živý – pri obsedantnej a vlastne skôr vynútenej fixácii nášho života na automobily a aj napriek zatiaľ skôr indiferentnému postoju verejnej správy – nie je, už vzhľadom k rastúcim problémom s parkovacím miestom, v žiadnom prípade na ústupe.

Čo predstavuje ESKA:

Zarážajúco však nie je tento spôsob dopravy systémovo podporovaný a bežní užívatelia sú často vydaní napospas, síce legálnym, zato však nelogickým represiam zo strany inštitúcií riadenia spoločnosti.

Zatáženie odvodmi a relatívne vysoké prevádzkové náklady vytlačili z trhu drobných poskytovateľov servisných služieb a špecializované predajne favorizujú predaj nového tovaru pred údržbou a renováciou často niekoľko desiatročí starých, avšak stále funkčných bicyklov.

Mladšie generácie zabúdili vo virtuálnej realite a vytratil sa základné remeselné zručnosti opraviť jednoduchý mechanizmus, za aký isto môžeme „velociped“ pokladať. Na druhej strane však začína prekvitať celá vitálna subkultúra nových, predovšetkým mladších, entuziastov cyklistickej mobility

- § ESKA je historicky najstaršou, masovo rozšírenou značkou cestovných bicyklov na území Česko-slovenska.
- § Spoločnosť na výrobu bicyklov ELITE, založili v roku 1911 v meste Cheb páni Swetlik a Kastrup, ako jedno z najstarších výrobní bicyklov a detských kočiek v českých zemiach. Neskôr, zložením svojich iniciál, zmenili názov na ES-KA.
- § Po znárodnení v roku 1947, už ako ESKA, značka združila českých výrobcov bicyklov. Svojou „20-palcovou skladačkou“, sa táto fabrika v druhej tretine 20. storočia zapísala zlatým písmom do histórie česko-slovenskej cyklistickej mobility.

- § V raných 90-tych rokoch n. p. ESKA nezvládol transformáciu do podmienok trhovej ekonomiky a ukončil svoju činnosť konkurzom, značka ESKA je však ešte aj dnes v širokom spoločenskom povedomí dobre známa.

eSKASpace - enabling platform^{1*}

Profil **Inštitútu pre trvalo udržateľný rozvoj (ďalej ITUR)**, bol (spolu s deklarovanou snahou Komunitného centra – prevádzkovateľa objektu E. P., vytvoriť v Elektrárni Piešťany centrum pre zážitkové vzdelávanie v oblasti vedy, techniky a umenia) ideovým impulzom pre vznik projektu “eSKASpace”. Sme toho názoru, že potenciál Elektrárne Piešťany poskytujú optimálne podmienky na zriadenie a rozvojovú perspektívu pre existenciu takzvanej „enabling platform“, zameranej na podporu cyklistiky ako:

§ významnej alternatívnej formy dopravy a § nie nevýznamného, spoločenského hnutia,

ktoré v sebe združuje aspekty § športovo-rekreačné, ako aj § pro-environmentálne – zamerané na perspektívu udržateľnej budúcnosti,

1 <http://doors8delhi.doorsofperception.com/presentationspdf/manzini.html> prístupné: 08/01/2017 17:29 *Podrobnejšie: pozri poznámku na konci textu

- so zámerom vytvoriť vitálnu, komunitne profilovanú a podpornú platformu pre podporu

cyklistiky, ako alternatívnej formy mobility.

A tu je na mieste priblížiť termín „enabling platform“ – ide o kľúčový pojem, proponentom ktorého je medzinárodne etablovaný odborník na problematiku udržateľnosti a (meta)dizajnu – prof. Ezio Manzini^{2,3}, t.č. pôsobiaci na Politecnico di Milano (IT).

Samotný eSKASpace plánujeme ako viacúrovňovú a širokú záujmovú platformu:

- § SVOJPOMOCNÁCYKLODIEĽŇA (DIY Open Stands, Tool & Tutoring⁴)

Platforma by mala by zahájiť činnosť vo vedľajšom objekte areálu Elektrárne Piešťany, nadačnom zariadení vo vlastníctve ZSE, ktorého programová náplň je o. i. sa taktiež orientuje na podporu a šírenie myšlienok trvalej udržateľnosti. V prednej časti dielne bude k dispozícii jeden, či viac servisných ostrovčekov, obsahujúcich servisný stojan a základné náradie. Počet týchto stanovísk bude závisieť od záujmu verejnosti, ktorá bude môcť za dobrovoľný príspevok využívať toto zázemie na opravy a údržbu svojich bicyklov. V prípade väčších technických problémov bude k dispozícii zamestnanec – mechanik bicyklov, spôsobilý poskytnúť odbornú radu či asistenciu a v prípade potreby zapožičať špeciálne náradie, prípravky a pod.

- § PROFESIONÁLNY SERVIS (endorsed by Shimano Point®) Jeho úlohou bude naplno využiť zázemie a technické vybavenie. Táto plne komerčná služba by v ideálnom prípade mala vytvárať zdroje, potrebné na mzdové náklady odborného personálu.
- § POZÁRUČNÉ OPRAVY pre zákazníkov siete predajní DOMOSS DOMOSS je významný lokálny distribútor širokej škály spotrebného tovaru, s ktorým nás spája strategické partnerstvo. Ako protihodnotu za poskytnuté kompletné servisné vybavenie dielne, poskytneme jeho zákazníkom, členom Domoss Klubu, zľavy na servisné činnosti podľa klubových pravidiel.

- § ŠKOLAMLADEHOMECHANIKA V spolupráci s mládežníckymi organizáciami z Piešťan a okolia máme pripravenú sériu workshopov s rôznym stupňom náročnosti: od spadnutej retiazky cez opravu defektu, nastavenie prehadzovača a prešmykača, až po vypletanie a centrovanie kolies. Predpokladáme dva až štyri semináre mesačne počas celej cyklistickej sezóny.
- § KOMUNITNÉCENTRUMPRIATEĽOVBIČYKLA Sme presvedčení, že "eSKaspace" združí a posilní miestnu „jednostopovú komunitu“ a stane sa miestom zrodu ďalších iniciatív a aktivít.
- § RECYKLAČNÉ MIESTO – KANDIDÁTI NA ĎALŠÍ ŽIVOT Sme dôslednými proponentmi filozofie „Craddle to Craddles“ – eliminácie odpadu a maximálneho
 - 2 <http://attainable-utopias.org/tiki/tiki-index.php> prístupné: 08/01/2017
 - 3 <http://www.unep.org/resourceefficiency/Portals/24147/scp/design/pdf/pss-imp-7.pdf>
 - 4 DIY – Do It Yourself – urob si sám; Open Stand – samoobslužné pracovné miesto; Tutoring – asistencia, poradenstvo; (angl.) 5 Požiadavka úplnej recirkulácie materiálnych zdrojov v ich životnom cykle (angl.: Life-Cycle): „z kolísky do kolísky“ (angl.: Cradle to Cradle) – na rozdiel od jednorazového ukončeného cyklu „z kolísky po hrob“ (angl.: Cradle to Grave), radikálne predlžuje využitie vytváraných prírodných surovín pred ich eventuálnym energetickým využitím

využívania všetkých, iba zdanlivo nepotrebných vecí. Sme pripravení zužitkovať zdanlivo nefunkčné bicykle, vrátiť ich späť do prevádzky a premávky. Už nepoužiteľné súčiastky hodláme poskytnúť partnerským organizáciám – napr. na poli kultúrneho priemyslu – pre výtvarný, či dizajnerský upcycling.

§ ZÁZEMIEPREMESTSKÉ, VEREJNE ZDIEĽANÉ BICYKLE Komunitne zdieľaná flotila mestských bicyklov patrí k riešeniam, ktorý sa uplatňujú v stále pribúdajúcich mestách po celej Európe i vo svete. Okrem takpovediac hlavného mesta cyklistiky – dánskej Kodane, sa toto riešenie etablovalo napr. v Paríži, Dubline, Barcelone kde sa rozvinulo ďalej, do oblasti verejne zdieľaných elektromobilov. Verejné „rent-a-bikes“ premávajú aj v neďalekej Viedni – napriek tomu, že prvé dve garnitúry bicyklov boli vandalizované, viedenská municipalita vytrvala v jeho presadzovaní a Viedeň je iste aj preto mestom, zastávajúcim dlhodobu vrchnú priečku vo svetovom rebríčku hodnotenia kvality života vo svetových mestách⁷. V Berlíne zasa tvoria sofistikované bicykle s palubnou elektronickou registráciou koncovú časť dopravného door-to-door systému spoločnosti Deutsche Bahn. Na Slovensku poznáme podobnú iniciatívu z Prievidze. Po spustení úvodných fáz projektu by sme takýto mobilizačný nástroj udržateľného života chceli ponúknuť aj obyvateľom a návštevníkom nášho mesta.

§ MÚZEUM BICYKLOV (pozoruhodné stroje a komponenty, ktoré sú hodnôz zachovania) Veľakrát sa stáva, že ľudia vymieňajú historicky, či technicky unikátne bicykle a komponenty za nové. V súčasnosti vlastníme desiatky mimoriadnych bicyklov a stovky „kultových“ komponentov, ktoré

predstavujú míľniky vo vývoji cyklistickej mobility či športu. Túto zbierku hodláme zhromažďovať aj naďalej a sprístupniť verejnosti v muzeálnej časti eSKa-Space.

Projektom eSKa-Space sa ideovo a koncepcie zaoberáme od roku 2016. Veríme jeho potenciálu a chceme urobiť všetko preto, aby náš projekt mohol byť verejnosti čo najskôr prístupný.

Spaľovaním alebo premenou na (skládkovaný) odpad. „Upcycling“ predstavuje ďalší, nový životný cyklus výrobku, so kvalitatívnymi zvýšeniami úžitkových vlastností jeho materiálnej substancie...⁷ podľa prestížnych výrobných rebríčkov Mercer LLC®, alebo NUMBEO®, do ktorých sa premietajú, o. i.

doprava a znečistenie (vzduchu) sa napr. vyššie spomenutá Viedeň dlhodobo umiestňuje na popredných priečkach.

*Vysvetlivka k pozn. na str. 2

Očakáva nás osvojenie nového chápania prosperity. Prechod k „udržateľnej spoločnosti“ je o. i. masívnym procesom sociálneho učenia. Radikálny charakter tohto cieľa (naučiť sa lepšie žiť, produkovať menšiu, tzv. „ekologickú stopu“) vyžaduje rozsiahle experimentovanie, obrovské kapacity pre načúvanie a tiež veľkú mieru flexibility k zmenám, pretože je zrejmé, že spôsob života, akým žijeme dnes, k požadovanému cieľu nevedie.

Ak sa táto fáza pokusov neuskutoční, ak sa nám nepodarí vytvoriť si rozličné skúsenosti a po- učiť sa z nich, potom budeme odsúdení iba pokračovať v konzervovaní starých postupov – to znamená udržiavať náš súčasný katastrofický spôsob života, výroby a spotreby. Proces sociál- neho učenia v takomto obrovskom meradle sa tak týka každého z nás.

Toto súčasné učenie predpokladá existenciu vitálnych komunit, podnecujúcich dynamiku života smerom zdola nahor, vyznávajúcich participa- tívne, intergeneračné formy jeho organizácie (napr. spoločné bývanie a práca, podpora rodiny, detí, či seniorov, rozvoj pešej a cyklistickej mobi- lity, vznik ekologicky benígnych potravinových reťazcov – napr. blízkých hnutiu Slow Food, ďalej solidárne nakupovanie, fair-trade obchod a pod.

Kontexty, aké tu máme na mysli, v praxi pred- stavujú zložité entity, charakterizované viacerými dimenziami: sociálnou, ekonomickou, kultúrnou, administratívnou, inštitucionálnou ...

Aj keď sú takéto kontexty výsledkom procesu koevolúcie a preto sa „navrhnuť“ (v angl. slo- veso: „to design“,) nedajú, niektoré prvky spo- medzi nich však „navrhnuté“ byť môžu – prostredníctvom istých, plánovaných akcií sa dajú uskutočniť.

Berúc do úvahy všetky tieto „navrhnutelné“ zložky tvorivého kontextu, môžeme na ne odká- zovať ako na tzv. Enabling platforms (angl.: „platformy, ktoré umožňujú“...): sú to súbory hmotných a nehmotných prvkov (produkty, služby, infraštruktúry, znalosť pravidiel...), ktoré, ak sa uplatnia v danom kontexte, zlepšia mož- nosti ľudí, sú živnou pôdou pre kreatívne ini- ciatívy zdola nahor – a sú schopné podporovať tvorivé komunity a zväčšiť počet „inovatívnych“ občanov, jednajúcich rovnakým spôsobom (t.j. takých, ktorí budú schopní preorientovať sa na udržateľné formy života, reprodukovať tie najúspešnejšie sľubné prípady, resp. objavovať formy nové...),.

Tieto Enabling platforms musia teda v praxi byť schopné napr. uľahčovať prístup k vhod- ným technológiám; musia podporovať rozširo- vanie know-how, zručností a schopností; spolu- určovať pružnejšie normy a pravidlá; posilňo- vat' sociálnu a politickú toleranciu.

»Koncept určenia ekologickej zát'aže, vyvinutý prírodovedcami M. Wackernagelom a W. Reesom

Vyššie opisovaný projekt eska.spot bol v roku 2019 úspešne ukončený a pretransferovaný na komerčnú prevádzku cykloservisu a predajne bicyklov. Nájomná zmluva v pôvodných priestoroch bola ukončená, nové priestory aj súčasnej prevádzky sú na Žilinskej ulici 15A. Našou činnosťou sme vytvorili vďaka príspevku ÚPSVaR pracovné miesto dlhodobo nezamestnanému mladému človeku a pod mentorským vedením si osvojil pracovné zručnosti a návyky.

Vtáacie búdky v mestskom parku

Inštitút trvalo udržateľného rozvoja a environmentalistiky nadväzuje na prácu piešťanského ornitológa Viliama Kubána opakovaným mikroprojektom, v rámci ktorého osadili v spolupráci s technickými službami mesta v mestskom parku 20 búdok určených na hniezdenie

operencov.

V parku, ako intenzívne ošetrovanej zeleni nie sú staré bŕtl'ávé stromomy. Všetky suché časti drevín musia byť arboristami priebežne odstraňované kvôli bezpečnosti. Mnohým druhom vtákov však tieto bŕtl'aviny chýbajú na hniezdenie. V takýchto biotopoch ich môžu nahradiť len umalo vyrobené bŕdky.

„Nadväzujeme na tradíciu osádzania vtáčích bŕdok, ktorú pred viac ako 35 rokmi iniciovali piešťanskí ornitológovia pod vedením Viliama Kubána. S podporou Služieb mesta Piešťany a spoločnosti Emaila sme vyrobili a osadili prvých sedem bŕdok“ hovorí Dušan Knap z Inštitútu trvalo udržateľný rozvo a environmentalistiky.

Bŕdky majú životnosť asi päť rokov. Z tých, ktoré inštaloval ešte Viliam Kubán, ich už v parku veľa nezostalo.

„Je to náhrada pre hniezdiče, ktoré preferujú bŕtl'aviny, pretože takých stromov v parku niet,“ hovorí ornitológ Štefan Šiška. Podľa jeho slov bolo pred tridsiatimi rokmi osadených vyše sto bŕdok, väčšina z nich je však už zničená časom.

Mikroprojekt Inštitútu pre trvalo udržateľný rozvoj by mal v nasledujúcich rokoch pokračovať aj vďaka ústretovosti Služieb mesta Piešťany, ktoré pomáhali bŕdky inštalovať.

Mediálne aktivity smerujúce k zrušeniu projektu spoločnosti JAVYS “optimalizácia spracovateľských kapacít RAO v prevádzke Jaslovské Bohunice”.

Oragnizácia sa ostro vymedzila voči v titulku opísanému projektu. Koordinačnými činnosťami sme zorganizovali odbornú verejnosť, predstaviteľov dotknutých samospráv a aktivistov a manažujeme mediálne výstupy smerom k predstaviteľom štátu.

3. ROČNÁ ÚČTOVNÁ ZÁVIERKA A ZHODNOTENIE ZÁKLADNÝCH ÚDAJOV V NEJ OBSIAHNUTÝCH

V súlade s § 4 ods. 2 zákona č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v platnom znení Inštitút pre trvalou udržateľný rozvoj, n. o. účtuje v sústave jednoduchého účtovníctva.

Účtovná závierka je výsledným produktom účtovnej uzávierky. Príprava a zostavenie účtovnej závierky sa skladá z 3 etáp :

1etapa: prípravné práce – sem patrí zúčtovanie všetkých účtovných prípadov za daný rok do peňažného denníka, vykonanie inventarizácie majetku a záväzkov a zaúčtovanie uzávierkových účtovných operácií

2 etapa: uzatvorenie účtovných kníh t.j. účtovná uzávierka

3 etapa: zostavenie účtovných výkazov t.j. účtovná závierka

Účtovná uzávierka predstavuje sústavu výstupných informácií z bežného účtovníctva. Na základe účtovnej závierky, n. o. zostavuje Výkaz o majetku a záväzkoch a Výkaz o príjmoch a výdavkoch. Tieto výkazy tvoria účtovnú závierku v jednoduchom účtovníctve a sú súčasťou daňového priznania dani z príjmov.

4. VÝROK AUDÍTORA K ROČNEJ ÚČTOVNEJ ZÁVIERKE

Vzhľadom na skutočnosť, že dotácie zo štátneho rozpočtu, z rozpočtu štátneho fondu a z rozpočtu obce neprekročili v roku 2019 sumu 33 193 eur a príjmy neziskovej organizácie za rok 2019 neboli vyššie ako 165 969 eur, audit v súlade s § 33 ods. 3 Zákona vykonaný nebol.

5. PREHLAD O PEŇAŽNÝCH PRÍJMOCH A VÝDAVKOV

	Príjmy (v Euro)	Výdavky (v Euro)	Zostatok k 31.12.2019
Celkom	4170	4547	-377

6. STAV A POHYB MAJETKU A ZÁVÄZKOV ORGANIZÁCIE

Stav aktív a pasív k 31.12.2019 predstavuje sumu 1511 EUR. Z toho majetok vo výške 0 Euro pozostáva z:

- a) dlhodobého majetku: 0Euro
- b) krátkodobého majetku: 1511 Euro

K 31.12.2019 predstavoval (i):

- 1. finančný majetok čiastku 0 Euro;
- 2. obežný majetok čiastku 1511 Euro;
- 3. vlastné zdroje krytia majetku čiastku -638 Euro;
- 4. cudzie zdroje krytia majetku čiastku 2149 Euro;
- 5. oprávky k dlhodobému hmotnému majetku čiastku 0 Euro;
- 6. oprávky k dlhodobému nehmotnému majetku čiastku 0 Euro,
- 7. dlhodobé záväzky čiastku 0 Euro;
- 8. krátkodobé záväzky čiastku 2149 Euro.

7. ZMENY A NOVÉ ZLOŽENIE ORGANIZÁCIE

Správna rada organizácie sa neuzniesla na žiadnych zmenách v štatúte ani zložení orgánov neziskovej organizácie.

Dušan Knap
Riaditeľ n.o.